

ระบบสารสนเทศกับแบบบัญชีและสอบบัญชี

ศิลปพร ศรีจันเพชร
นิรมล จินดานุวัฒน์

ปัจจุบันนี้คอมพิวเตอร์ ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานของธุรกิจแทบทุกประเภท เป็นที่ทราบกันดีว่าอุตสาหกรรมที่เป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) และการที่โลกจะเข้มข้นด้วยกันเป็นหนึ่งเดียวันนี้ วิทยาการด้านคอมพิวเตอร์และการบริหารข้อมูลผ่านทางคอมพิวเตอร์เป็นกลไกสำคัญของกระบวนการนี้ ในโลกของธุรกิจก็เช่นเดียวกัน คอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการทางการบัญชี (accounting information system) และการบริหารข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร (management information system) ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดเล็กที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพียงเครื่องเดียว หรือธุรกิจขนาดใหญ่ที่มีคอมพิวเตอร์เป็นจำนวนหลายสิบเครื่อง ต่างก็มีแนวโน้มว่าจะหันมาให้ความสำคัญกับวิทยาการด้านนี้มากขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นผู้เก็บข้อมูล ผู้ประมวลผลข้อมูล หรือผู้ใช้ข้อมูล ควรทำความเข้าใจและ

ควรหนักถึงศักยภาพของวิทยาการด้านนี้ ข้อดีที่ออกเสียงรวมกันพิจารณาไว้ตอนอยู่ส่วนใหญ่องค์ประกอบทำอย่างไรจะสามารถนำพาประเทศให้ในการดำเนินงานของกิจการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อย่างไรก็ตามการบริหารข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ มีได้จำกัดอยู่เพียงแค่การสืบหา (search) การรับ - ส่ง (receive - send) และการแลกเปลี่ยน (exchange) ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางตัวข้อมูล (Information Super - hiway) หรือที่รู้จักกันในนามของ Internet เท่านั้น เนื่องจากบริการดังกล่าวเป็นเพียงประโยชน์

ศิลปพร ศรีจันเพชร ผู้สอนบัญชีรับอนุญาต ผู้จัดการสำนักงานไพร้าวอเรนเซส์อาจารย์พิเศษคณะพาณิชศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นิรมล จินดานุวัฒน์ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชานักบัญชี มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย (University of California at Irvine) สาขาวิชานักบัญชี

ส่วนหนึ่งของการบริหารข้อมูลระบบสารสนเทศ (Information Technology) ซึ่งครอบคลุมถึงการส่ง - รับ จดหมายส่วนตัว - ธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์การแลกเปลี่ยนแฟ้มข้อมูล การเก็บเอกสารจำนวนมากทางอิเล็กทรอนิกส์ การสืบหาข้อมูลทางธุรกิจจากทั่วโลก การซื้อขายผลิตภัณฑ์และบริการผ่านทางคอมพิวเตอร์ (โดยที่ผู้ซื้อและผู้ขายไม่จำเป็นต้องพบกัน) การประมวลผลของข้อมูลรวมจากหลายสาขาทั้งในและนอกประเทศ และการบริหารข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการตัดสินใจเช่นทางเรื่องต่างๆ

บทความนี้จะกล่าวถึงการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในงานบัญชีและสอบบัญชี คอมพิวเตอร์กับงานบัญชีและงานสอบบัญชีในอนาคต อุปสรรคและปัญหาในการรับเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในกิจการ และข้อเสนอแนะในการพิจารณาลงทุนด้านระบบและโปรแกรมคอมพิวเตอร์

1. การนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในงานบัญชีและงานสอบบัญชี

ในประเทศไทยตอนนี้ คอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญและขาดเสียไม่ได้ในการทำงานของนักบัญชี ผู้สอบบัญชีและผู้ใช้อิ่นๆ ทุกฝ่ายพยายามที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่จำกัด เช่น ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรเวลา รวมถึงทรัพยากรบุคคล สำหรับในประเทศไทยนั้นการนำเอาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จมาใช้ช่วยงานของนักบัญชีและผู้สอบบัญชียังเป็นสิ่งใหม่และไม่เป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ซึ่งจะกล่าวถึงสาเหตุในหัวข้อต่อไป อย่างไรก็ตามจะพบว่าเรามีแนวโน้มที่จะพัฒนาตามประเทศไทยตอนนี้ที่จะประกอบกับประเทศไทยกำลังมีการตื่นตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงสามารถคาดการณ์ได้ว่า การบัญชีและการสอบบัญชีก็กำลังพัฒนาไปในทิศทางนั้นเช่นกัน ตัวอย่าง 2 ตัวอย่างที่จะเสนอต่อไปนี้ แสดงให้เห็นถึง

ประโยชน์ของการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ช่วยงานและทรัพยากรต่างๆ ที่กิจการสามารถประยุกต์ได้ ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้น

1.1 การประมวลผล การสอบบัญชีทางอิเล็กทรอนิกส์ (Automated Audit Work)

ทีมผู้สอบบัญชี 6 กลุ่ม ได้ถูกส่งไปตามสาขาต่างๆ แห่งทั่วประเทศเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานตามปกติ ในแต่ละวัน audit supervisor ที่รับผิดชอบงานของแต่ละสาขาจะส่งผลการทำงานของทีมตนผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สาขามาให้ audit manager ณ สำนักงานใหญ่ของผู้สอบบัญชี ข้อมูลที่ส่งมาจะได้แก่ งานตรวจสอบที่ทำในวันนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมผลงานของเมื่อวันก่อนๆ รวมถึงกระดาษทำการต่างๆ และข้อมูลที่ส่งมาจะมีรูปแบบเหมือนเอกสารที่ทำด้วยมือกล่าวคือ สามารถระบุได้ว่าใครเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีของลูกค้าได้เป็นผู้สอนทำงานและใครเป็นผู้จัดทำรายงานนี้ พร้อมทั้งมีชื่อย่อ (initial) ของผู้สอบบัญชี และสาขาที่ประจำอยู่แน่กับในรายงานที่ส่งมาด้วย

เนื่องจากได้มีการออกแบบโปรแกรมนี้ให้มีรูปแบบเดียวกันในการนำไปใช้ที่สาขาต่างๆ เมื่อ audit manager ได้รับข้อมูลจากทั้ง 6 สาขา ก็สามารถรวบรวมและประมวลผลงานรวมและผลิตรายงานสรุปประจำวันได้โดยทันที ในกรณีที่ audit manager สอบทานงานและพบว่ามีสิ่งใดที่ควรแก้ไขหรือตรวจสอบเพิ่มเติม ก็จะส่งคำแนะนำผ่านทาง modem ไปยัง audit supervisor ณ สาขาต่างๆ นอกจากนี้ทีมผู้สอบบัญชีต่างๆ ก็สามารถติดต่อถึงกันโดยตรงได้อย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

ที่กล่าวข้างต้นนี้เป็นตัวอย่างง่ายๆ ของการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์ที่เรียกว่า Expert System มาใช้ช่วยในงานสอบบัญชี ระบบ Expert System นี้ สามารถช่วยลดปริมาณงานของผู้สอบบัญชีได้เป็นจำนวนมากช่วยทุ่นเวลาในการติดต่อและส่งผ่านข้อมูลระหว่างผู้สอบบัญชีด้วยกัน ช่วยนำทาง ให้ผู้สอบบัญชีทำงานไปในทิศทางและตามขั้นตอนเดียวกัน ซึ่งช่วยให้ง่าย

ต่อการสอนงานงานและสามารถผลิตรายงานได้อย่าง สะดวกรวดเร็ว นอกจากนี้ยังช่วยควบคุมคุณภาพของผลงานให้มีมาตรฐานสูง และมีความสม่ำเสมอ ระหว่าง กลุ่มผู้สอบบัญชี ณ สาขาต่างๆ

1.2 การโอนผลงาน การสอนบัญชี (Transfer of Audit Technology)

เนื่องจากลูกค้าอาจมีข้อจำกัดด้านเงินทุน หรือ ทางด้านการปฏิบัติงาน และทรัพยากรด้านอื่นๆ จึงไม่สามารถพัฒนาความคิดหรือประดิษฐ์โปรแกรมใหม่ๆ ออกมาใช้ช่วยงานของตนได้ สำหรับผู้สอบบัญชีนั้น ตามปกติจะต้องเก็บหรือได้รับข้อมูลต่างๆ ทั้งจากภายใน และภายนอกกิจการของลูกค้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ไม่ เพียงแต่ใช้เป็นข้อมูลในการอกรายงานของผู้สอบบัญชี (audit report) เท่านั้น แต่จะสัมพันธ์สอดคล้องและ สามารถใช้ในการดำเนินธุรกิจประจำวันของลูกค้าได้ และเมื่อมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ช่วยงานของผู้สอบบัญชีมากขึ้น ดังนั้น หลังจากที่ผู้สอบบัญชีเสนอรายงาน ของตนต่อลูกค้าแล้ว อาจมีการทดลองโอนผลงานนี้ ในรูปของข้อมูล หรือโปรแกรม ให้แก่ลูกค้าเพื่อใช้ในการดำเนินงานของกิจการต่อไป ข้อมูลหรือ โปรแกรมผลลัพธ์จากการสอบบัญชีที่โอนให้ลูกค้านี้ถือเป็น ผลงานของการสอบบัญชีขั้นหนึ่ง (audit product)

ตัวอย่างเช่น เมื่อที่ผู้สอบบัญชีได้เขียนโปรแกรม เพื่อตรวจเช็คและระบุของเสียในกระบวนการผลิตสินค้า ชนิดหนึ่งของลูกค้า ภายหลังได้มีการส่งมอบโปรแกรมนี้ ให้แก่ลูกค้าเพื่อใช้เป็นโปรแกรมพื้นฐานและปรับปรุงให้ เป็นโปรแกรมมาตรฐานใช้กับสินค้าตัวอื่นได้ต่อไป ใน การตรวจสอบตามปกติผู้สอบบัญชีจะมีการเก็บข้อมูล ย้อนหลัง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยตนเอง สำหรับลูกค้าที่ไม่มีระบบการเก็บข้อมูลภายในที่ดีพอ ผู้สอบบัญชีอาจส่งมอบข้อมูลชุดนี้ให้ลูกค้าเพื่อใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูล หรือในการวางแผนและพยากรณ์ ตัวเลข (regression analysis) ในอนาคตต่อไป หรือ ในอีกด้วยต่อไปนี้ ผู้สอบบัญชีได้มีการสร้างแฟ้มข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ที่รวมเอาข้อมูลจากศูนย์ข้อมูล (data base) 3 แห่ง เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งข้อมูลนี้ช่วยให้ผู้บริหาร

ของลูกค้าเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้สะดวกรวดเร็วและง่ายดาย ขึ้น และสามารถจัดแบ่งเป็นศูนย์ข้อมูลย่อยเพื่อใช้ในการ ตัดสินใจเฉพาะเรื่องต่อไป

2. คอมพิวเตอร์กับงานบัญชีและ งานสอนบัญชีในอนาคต

การพัฒนาก้าวไปอย่างรวดเร็วของวิทยาการ คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ จึงส่งผลกระทบถึงรูปแบบของการบริหารงานทางการบัญชีอย่าง หลีกเลี่ยงไม่ได้ จากเดิมที่มีการใช้คอมพิวเตอร์กันใน วงแคบ และใช้เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยทำงานแทนงาน ประจำที่นักบัญชีทำอยู่ เช่น งานลงบัญชีการเก็บข้อมูล คลังสินค้า (Inventory) การวิเคราะห์อายุสูญเสีย (Aging analysis) การคำนวณ การปิดบัญชี และการออก รายงานทางการเงินต่างๆ ประโยชน์ที่ได้ส่วนใหญ่จะ จำกัดอยู่เพียงความรวดเร็วและความถูกต้องกว่าการ ทำงานด้วยมือ (Manual system) เท่านั้นอย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้กำลังเปลี่ยนแปลงไปในอนาคตอันใกล้ และ ปัจจัยที่จะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงนี้ก็คือการที่มี ผลิตภัณฑ์ software โปรแกรมทางการเงินการบัญชี ที่ง่ายต่อการใช้และเข้าใจ (user-friendly) ออกสู่ตลาด มากขึ้น โดยที่ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์อย่างลึกซึ้ง ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เหล่านี้จะมุ่งเน้น ถึงการใช้หน้าจอโต้ตอบแบบแผนภูมิกราฟ (Graphical user interface หรือ GUI) หรือหน้าจอเสนอเมนูให้เลือก (Menu - selective user interface หรือ MSUI) ที่ง่าย ต่อการเข้าใจและสามารถใช้ได้กับโปรแกรม Windows ซึ่งธุรกิจส่วนใหญ่ที่ใช้คอมพิวเตอร์ก็ใช้กันอยู่แล้ว

นอกจากนี้ในการออกแบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทางการบัญชีและการเงินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการตัดสินใจของนักบัญชี นักลงทุน ผู้บริหาร หรือผู้สอบบัญชี ก็จะคำนึงถึงผู้ใช้ และเรื่องเฉพาะที่กำลังพิจารณา ตัดสินใจ (context - specific) เป็นสำคัญ เช่น โปรแกรมพิจารณาอนุมัติเงินกู้ โปรแกรมการวางแผน การสอบบัญชี (Audit Program) เป็นต้น ดังนั้น

นอกเหนือจากประยุกต์ที่ใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจแล้ว ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกอบรมนักบัญชี หรือผู้สอนบัญชีเพื่อเพิ่มพูนความรู้และเสริมสร้างประสบการณ์แทนการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงได้ด้วย เนื่องจากโปรแกรมเหล่านี้ ออกแบบให้晦ิดในการทำงานจริง ข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณาตัดสินใจจะ晦ิดอนข้อมูลจริงทั้งปริมาณและประเภท ของข้อมูล เพียงแต่ผู้ใช้สามารถจำลองตัวเลขได้ ตัวอย่าง เช่น โปรแกรมพิจารณาอนุมัติให้เงินกู้ ซึ่งผู้ใช้โปรแกรมนี้ อาจเป็นเจ้าหน้าที่สินเชื่อพิจารณาให้กู้ยืมเงินแก่ลูกค้า หรือผู้สอนบัญชีเพื่อใช้ตรวจสอบว่าการพิจารณาเงินกู้นั้น เป็นไปอย่างเหมาะสมหรือไม่อย่างไร สิ่งที่ระบบประมวลผลจะขอจากผู้ใช้คือ รายงานการเงินยอดหลัง 3 ปี ของผู้กู้ทั้งบดุล งบกำไรขาดทุนและงบกระแสเงินสด หลังจากนั้นโปรแกรมจะคำนวณอัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) และเปรียบเทียบกับตัวเลขของบริษัทอื่นที่อยู่ในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน อีกทั้งจะคำนวณค่าตามประกอนอื่นๆ เช่น อัตรากอกเบี้ย ในตลาด อัตราภาษี หลักทรัพย์ค้าประกัน หรือสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ตลอดจนถ้าผู้ใช้ว่า มีข้อมูลใดอีกหรือไม่ที่ต้องการใส่เข้าไปเพื่อประมวลผล

เมื่อป้อนข้อมูลเข้าไปครบถ้วนแล้ว โปรแกรมก็จะประมวลผล และแสดงผลลัพธ์ทางหน้าจอ ว่าสมควรให้กู้หรือไม่ ในจำนวนเงินเท่าใด ตลอดจนแสดงข้อเสนอแนะอื่นๆ ด้วยหรือถ้าไม่สามารถเสนอคำตอบให้ได้ก็จะแจ้งให้ผู้ใช้ทราบว่าเป็นเพราะเหตุใด เช่นข้อมูลไม่สมบูรณ์ ขาดข้อมูลส่วนใด เป็นต้น และที่กล่าวว่าโปรแกรมเหล่านี้สามารถใช้เป็นโปรแกรมฝึกอบรมได้ก็เนื่องจากว่า หลังจากที่ได้รับคำตอบจากระบบแล้วผู้ใช้สามารถขอคำอธิบายจากระบบได้ว่า “ทำไม” จึงแนะนำเช่นนั้น และผู้ใช้สามารถคำนวณเพื่อการวิเคราะห์ What - If Analysis ได้ เช่น ถ้าอัตรากอกเบี้ยเพิ่มสูงขึ้นจาก 12% เป็น 13% คำตอบจะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร ซึ่งคุณสมบัติต่างๆ เหล่านี้ (explanatory power หรือ What - if analysis) เปรียบเหมือนกับการเรียนรู้จากผู้มีคิดพลาดในการทำงานจริง และจะสามารถช่วย

ย่นย่อระยะเวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งสามารถหลีกเลี่ยงหรือลดจำนวนข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ซึ่งจะส่งผลให้การตัดสินใจของผู้ใช้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกเหนือจากประยุกต์ข้างต้นที่กล่าวมาแล้ว ถ้าได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากหน่วยงานทั้งภาครัฐบาล และเอกชน เทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ดังเช่นที่เป็นอยู่ในประเทศไทยต่างๆ ก็จะส่งผลให้นักบัญชี นักลงทุนและผู้ใช้อื่นๆ มีมุมมองที่กว้างไกล และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่อยู่ในศูนย์ข้อมูล (Data Base) ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เช่น ศูนย์ข้อมูลด้านราคาหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ หรือ ศูนย์ข้อมูลของหน่วยงานรัฐบาลต่างๆ ซึ่งประยุกต์ข้างเคียงที่จะได้รับจากการเข้าถึงศูนย์ข้อมูลได้อย่างสะดวกนั้นมีหลายประการนับตั้งแต่ช่วยประยุกต์เวลาในการเดินทาง ช่วยลดภัยทางราจรซึ่งเป็นภัยทางภาคใต้ในปัจจุบัน เนื่องจากไม่จำเป็นต้องเดินทางไปติดต่อหน่วยงานต่างๆ เพื่อขอข้อมูลด้วยตนเอง และสามารถช่วยลดจำนวนเอกสารที่เกี่ยวข้องลงได้เป็นจำนวนมาก และนั้นหมายถึงการช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของเรารด้วย

จากตัวอย่างข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นว่าในอนาคตอันใกล้ งานของผู้สอนบัญชีมีแนวโน้มที่จะมีวัตถุประสงค์หลักเพียงแค่การเสนอรายงานของผู้สอนบัญชีเท่านั้นแต่ยังมีบริการอื่นๆ ที่ผู้สอนบัญชีสามารถเสนอเป็นประยุกต์ในแขวงของ การบริหารตัดสินใจของลูกค้าได้ และสำหรับประยุกต์ที่ผู้สอนบัญชีจะได้รับ นอกจากจะใช้เป็นข้อมูลหรือโปรแกรมพื้นฐานในการสอนบัญชีในครัวต่อไปแล้ว ยังสามารถช่วยลดเวลาในการทำงานและลดจำนวนเอกสารที่เกี่ยวข้องได้เป็นจำนวนมากอีกด้วย

อย่างไรก็ตี หากผู้สอนบัญชีจำเป็นต้องปฏิบัติงานโดยตรงกับคอมพิวเตอร์ ผู้สอนบัญชีจะต้องมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอ ซึ่งการพัฒนาความรู้ความชำนาญให้ผู้สอนบัญชี อาจรวมถึงการฝึกอบรมให้มีความชำนาญในเทคนิคการตรวจสอบโดยใช้คอมพิวเตอร์ การแก้ไขปัญหาในระยะยาวอาจทำได้โดยให้ความรู้ความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์

ในระหว่างการศึกษาทางวิชาชีพของนักศึกษา สาขาวิชา การบัญชี และการสอนบัญชี

3. อุปสรรคและปัญหาในการรับ เทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ ใช้ในกิจการ

เป็นที่เด่นชัดว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือการนำ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และโปรแกรมการบัญชีสำเร็จรูป ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจนั้น จะให้ประโยชน์กับกิจการนานับประการ ดังนั้น จึงเกิด คำถามที่ว่า เพราะเหตุใด เทคโนโลยีด้านนี้จึงไม่เป็นที่ นิยมใช้กันแพร่หลาย หรือในบางกรณีถึงกับมีแนวโน้ม ปฏิเสธไม่ยอมรับจากกิจการ ในทัวร์ข้อนี้ จะขอเสนอ ปัญหาและอุปสรรคในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมา ประยุกต์ใช้อย่างไรก็ตามผู้อ่านควรคำนึงว่ากระบวนการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer) จาก ประเทคโนโลยีต้นน้ำเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้อง ใช้เวลานาน ดังนั้นการที่พบว่าบางธุรกิจมีแนวโน้มที่จะ ต่อต้านไม่ยอมรับ จึงเป็นเรื่องปกติที่อาจเกิดขึ้นได้ และ อาจจะมาจากสาเหตุพื้นฐานหลายสาเหตุประกอบกัน ดังต่อไปนี้

● **ขาดความเข้าใจ** ผู้บริหารที่อยู่ในระดับมีอำนาจ ตัดสินใจว่าจะลงทุนนำคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการหรือไม่นั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้เติบโต มากในยุคของคอมพิวเตอร์ซึ่งยังยีดมั่น และต้องการที่จะ ดำเนินธุรกิจแบบเดิมที่เป็นมาในอดีต มองไม่เห็นถึง ประโยชน์ที่เด่นชัดของคอมพิวเตอร์ หรือหัวระวง ในการใช้คอมพิวเตอร์ (Computer Anxiety) ว่าจะใช้ ไม่เป็นหรือไม่ชำนาญเท่าผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิด ความรู้สึกเสียหน้า ถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ความชำนาญ มากกว่า

● **ขาดความรู้** แม้จะเข้าใจว่าการนำคอมพิวเตอร์ มาใช้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับกิจกรรมมากมาย แต่ผู้ บริหารส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจว่าผู้ที่จะใช้คอมพิวเตอร์ นั้น จะต้องมีความชำนาญด้านคอมพิวเตอร์ หรือ

อย่างน้อยต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์มา พอกับความต้องการ ดังนั้นผู้บริหารจึงมองว่ากิจการของตนยังมี ความไม่พร้อมในแง่ของบุคลากรที่มีความรู้และประสบ การณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ และการจัดให้มีการฝึกอบรม การใช้คอมพิวเตอร์ก็เท่ากับเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงาน ในขณะที่ประโยชน์ที่จะได้รับมอง ไม่เห็นเด่นชัดแน่นอน ดังนั้นผู้บริหารจึงเกิดความลังเล ไม่แน่ใจในการลงทุนติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์

● **ความกลัวที่จะถูกทดสอบด้วยคอมพิวเตอร์** เนื่องจากคอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องแม่นยำและสามารถใช้ช่วยในการตัดสินใจได้ จึง เกิดความกลัวว่าเมื่อนำคอมพิวเตอร์มาใช้มากขึ้น จะ ทำให้ความต้องการ “คน” ลดน้อยลง และตอนอาจจะไม่มี งานทำในอนาคตได้

● **ความกลัวที่จะก้าวตามเทคโนโลยีไม่ทัน** ผู้ บริหารบางรายมองว่าเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์นี้มีการ ค้นคว้าพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เมื่อกิจการนำ software โปรแกรมตัวหนึ่งเข้ามาใช้ ในไม่ช้าก็จะล้าสมัยไป ต้อง มีการ upgrade ให้สูงขึ้น หรือลงทุนในโปรแกรมใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงเป็นปัญหาการลงทุนที่ไม่ลับสุด และไม่รู้ว่าควรจะลงทุนในอุปกรณ์และโปรแกรมใด จึง จะประยุกต์และเกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาว

ปัญหาต่างๆ ที่กล่าวมานี้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ในอดีตและอาจจะยังมีอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็กำลังเปลี่ยน แปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงอยู่ในอดีตผู้ที่จะ ใช้คอมพิวเตอร์ได้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้าน คอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี เนื่องจากจะต้องเข้าใจภาษาเครื่อง และขั้นตอน ในการทำงานของเครื่อง แต่ในปัจจุบัน แทนจะไม่มีปัญหานี้หลงเหลืออยู่แล้วเนื่องจากโปรแกรม ที่ออกแบบสู่ตลาดในระยะหลังมีการออกแบบให้เข้าใจและ ใช้ง่าย (user - friendly interface) ภาษาที่ใช้ต้อง กับระบบก็เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไป (ทั้ง English - like และ Thai - like) โดยสามารถพิมพ์ คำถ้า - คำตอบ หรือมีเมนูให้เลือก อีกทั้งอาจจะมี ภาพและเสียง (video and audio) เข้าไปในโปรแกรม อีกด้วย

ทัศนคติของผู้ที่จะเป็นผู้บุริหารในอนาคต ก็มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้มากขึ้น เนื่องจากเดินตามในยุคของคอมพิวเตอร์มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นโดยเฉพาะถ้าได้ผ่านการศึกษา หรือฝึกงานมาจากต่างประเทศซึ่งคุ้นเคยกับการใช้คอมพิวเตอร์เป็นประจำอยู่แล้ว ก็จะยิ่งมีความพร้อมมากขึ้น

สำหรับความกลัวว่าในอนาคตคอมพิวเตอร์จะเข้ามาทำงานแทนมนุษย์นั้น และทำให้มนุษย์ไม่มีงานทำนั้น ในทางปฏิบัตitechโนโลยีที่สามารถสร้าง “อุปกรณ์เหลี่ยวดลาดเทียม (Artificial Intelligence)” ยังค่อนข้างห่างไกลจากความเป็นจริงอยู่พอสมควร แม้ว่างานวิจัยที่ผลิตคอมพิวเตอร์ที่สามารถ “คิด(think)” ได้ดังเช่นมนุษย์จะเริ่มมานานแล้ว แต่ก็ยังคงอยู่ในระดับค้นคว้าในห้องปฏิบัติการ (laboratory) หรือในชั้นการทดลองใช้เพื่อรอศูนย์ผลและปรับปรุงต่อไปเท่านั้น ดังนั้นผู้บุริหารไม่ควรเป็นกังวลว่าจะถูกทดแทนด้วยคอมพิวเตอร์จนถึงปัจจุบันนี้ คอมพิวเตอร์ยังคงเป็นเพียงอุปกรณ์ใช้ “สนับสนุน (Support)” การทำงานของมนุษย์เท่านั้นไม่สามารถที่จะใช้ “ทดแทน(replace)” ความสามารถของมนุษย์ได้ การตีความข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการตัดสินใจจึงยังเป็นหน้าที่สำคัญของ “มนุษย์” ที่คอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำได้

4. ข้อเสนอแนะในการพิจารณาลงทุนติดตั้งระบบและโปรแกรมคอมพิวเตอร์

- วิธีที่มีประสิทธิภาพในการเลือกรอบคอมพิวเตอร์และโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับกิจการ คือ ดูว่าบริษัทคู่แข่ง หรือ บริษัทที่อยู่ในธุรกิจประเภทเดียวกัน ใช้ระบบคอมพิวเตอร์และโปรแกรมใดบ้างที่ทำให้ประสบความสำเร็จและการทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

- ต้องไม่สามารถหาข้อมูลของบริษัทคู่แข่งได้ ควรจะมีการสำรวจอย่างเป็นทางการภายในกิจการ ของตนจากผู้ใช้ส่วนใหญ่ (target users) ว่ามี

ความต้องการใช้ข้อมูลอย่างใด ประเภทใดต้องการให้คอมพิวเตอร์ช่วยทำงานอะไร และอะไรคือผลลัพธ์ที่ต้องการจากระบบ (สิ่งที่ไม่ควรต้อง คือ โปรแกรมอะไรที่รือคอมพิวเตอร์ระบบใดที่บริษัทควรจะลงทุน) หลังจากที่ทราบความต้องการแน่ชัดของผู้ใช้แล้ว ให้เชิญบริษัทคอมพิวเตอร์ต่างๆ มาแสดงผลิตภัณฑ์ (demonstration) และเสนอราคา ซึ่งผู้บุริหารควรพิจารณาเดือกรอบที่ต้องกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด โดยคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ประกอบ รวมทั้งการวิเคราะห์ ต้นทุน - คุณประโยชน์ (cost - benefit analysis)

- ควรเลือกคอมพิวเตอร์ “ระบบเปิด” (open system) ที่กิจการสามารถดัดแปลง (customize) และเพิ่มเติมคุณสมบัติต่างๆ ให้ตรงกับความต้องการได้ในภายหลัง มิใช่ใช้ได้เฉพาะรูปแบบตายตัวที่มากับระบบเท่านั้น

- 在การเลือกซื้อโปรแกรมทางการเงิน หรือ การบริหารข้อมูลทางการเงินนั้น ควรเลือกซื้อจากบริษัทผู้ผลิต หรือผู้จัดจำหน่ายที่มีขนาดใหญ่เชื่อถือได้ มีบริการฝึกอบรมผู้ใช้และมีบริการหลังการขาย เนื่องจากตามปกติค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาอุปกรณ์ (maintenance) และการฝึกอบรมผู้ใช้ (training) จะเป็นค่าใช้จ่ายที่สูง นอกจากนี้ บริษัทผู้ผลิตหรือจัดจำหน่ายควรจะมีบริการให้คำปรึกษา เมื่อผู้ใช้มีปัญหาด้านเทคนิคเกิดขึ้น (Technical support) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการซื้อจากบริษัทผู้ขายคอมพิวเตอร์ที่มีบริการเหล่านี้ จะมีราคากลางๆ กว่าปกติเมื่อเทียบกับผู้ขายรายย่อย แต่ในระยะยาวแล้วระบบที่มีทุกอย่างพร้อมอยู่ในตัวจะช่วยให้กิจการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านอื่นได้ เช่น ค่าดูแลรักษาอุปกรณ์ ดังนั้น ผู้บุริหารควรจะพิจารณาเปรียบถึงปัจจัยเหล่านี้ก่อนการตัดสินใจเลือกติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์

- ไม่ควรเลือกติดตั้งระบบหรือโปรแกรมที่เป็นวิทยาการล้ำยุคเกินสมัยที่ยังอยู่ในระหว่างการพัฒนา มาตรฐานคุณภาพ ซึ่งนอกจากจะมีราคาแพงเกิน ความจำเป็นแล้ว ยังอาจจะมีปัญหาตามมาในเรื่องของคุณภาพและความเชื่อถือได้ของระบบหรือโปรแกรม อีกด้วย

- ควรเลือกปรับระดับคุณภาพ (upgrade) โปรแกรมต่างๆ เนื่องจากที่จำเป็นต้องใช้งานหรือที่คาดว่าจะใช้งานในอนาคตเท่านั้น เนื่องจากที่ปรึกษาด้านคอมพิวเตอร์ หรือบริษัทผู้ขายคอมพิวเตอร์มักจะมีแนวโน้มที่จะแนะนำให้เลือกใช้ระบบหรือโปรแกรมที่ดีที่สุด ในมิติสุด แห่งที่สุด หรือทำประโยชน์ได้สูงสุด โดยที่บางครั้งเกินความจำเป็นของกิจการ

- ก่อนปรับระดับคุณภาพ (upgrade) โปรแกรมหรือเลือกซื้อโปรแกรมใหม่จะต้องมั่นใจว่าสามารถถ่ายเท (import) ข้อมูลที่อยู่ในโปรแกรมเก่าไปยังโปรแกรมใหม่ได้โดยไม่มีปัญหา และควรจะเก็บข้อมูลเก่าสำรองไว้ (backup) อย่างน้อย 2 ชุด ในกรณีที่อาจเกิดปัญหาทางเทคนิคที่ไม่คาดคิดในภายหลัง

- พยายามเลือกซื้อระบบคอมพิวเตอร์ที่มาครบชุด (completely integrated package) และสามารถใช้งานได้ทันที มากกว่า การพยายามประยัดตันทุนโดยซื้ออุปกรณ์แยกขึ้นจากผู้ขายต่างราย และพยายามนำมาประกอบเข้าด้วยกันเอง ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาอุปกรณ์ทำงานไม่ประสานกันหรือปัญหาอื่นๆ ตามมาในภายหลัง

และที่สำคัญที่สุดก็คือ ผู้ใช้ทั้งหลายควรทำความรู้เมียกับระบบและโปรแกรมต่างๆ ที่ติดตั้งในกิจการให้มากที่สุดและโดยเร็วที่สุด เพื่อให้ทราบว่า ระบบสามารถช่วยงานของตนได้อย่างไรบ้าง ประสิทธิภาพซึ่งจำกัด รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จะได้ดำเนินการแก้ไขปั้นปูงต่อไป เพื่อให้ได้มาตรฐานของคอมพิวเตอร์ที่มีประโยชน์คุ้มค่าต่อการลงทุน และช่วยให้การดำเนินงานของกิจการมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด

5. บทสรุป

ปัจจุบันนี้คอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตั้งแต่ระดับบริหาร

ถึงระดับปฏิบัติการ

ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้สอนบัญชีนั้น สำนักงานสอบบัญชีบางแห่งก็เริ่มมีการใช้การตรวจสอบโดยใช้คอมพิวเตอร์ (Auditing through the Computer) ถือเป็นจัยในการปฏิบัติเดิมรูปแบบนักแทรกินบัวเป็นครั้นเริ่มต้นที่จะก้าวต่อไป อย่างไรก็ตามสมาคมนักบัญชีและผู้สอนบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้มีการออกมาตรฐานการสอนบัญชีฉบับที่ 28 เรื่อง การสอนบัญชีในกรณีธุรกิจใช้คอมพิวเตอร์ และฉบับที่ 29 เรื่อง การประเมินประสิทธิภาพการควบคุมภายในกรณีกิจการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้สอนบัญชี การตรวจสอบกิจการที่ใช้คอมพิวเตอร์ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการสอนบัญชีเช่นเดียวกับการตรวจสอบกิจการทั่วไป เพียงแต่วิธีการตรวจสอบที่ใช้อาจแตกต่างกัน เนื่องจากวิธีการจัดเก็บข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และร่องรอยสำหรับการตรวจสอบของรายการที่ประมวลผลแตกต่างกัน ดังนั้นผู้สอนบัญชีจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์เพื่อ适应ที่จะทำการตรวจสอบกิจการที่ใช้คอมพิวเตอร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แม้ว่าธุรกิจส่วนใหญ่ในบ้านเรา จะยังมีความไม่พร้อมทั้งประการในการรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการดำเนินงานอย่างเต็มที่ แต่บรรษัทฯ และแนวโน้มที่ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและรัฐบาลกำลังตื่นตัวกับการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นนิมิตอันดีที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้และยอมรับวิถีการดำเนินการด้านนี้มากขึ้น อันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการดำเนินงานของกิจการ รวมถึงผลงานที่มีคุณภาพและมาตรฐานที่ดีที่สุด ด้วย

ອ້າງອີງ

Coderre, David G. "Computers and Auditing," Internal Auditor, April 1994, pp. 16 - 18.

Davis Charles K. and Dykman, Charlene A. "Information Systems Auditors : Friend or Foe?," Journal of System Management, June 1993, pp. 25 - 27.

Zarowin, Stanley "CPA 2000 : What's Ahead for Accounting Software," Journal of Accountancy, March 1994, pp. 54 - 58.

ແດລກການຟ້າມາຕຽນການສອນບັງວິຊີນັບທີ 28 ເຊື່ອການສອນບັງວິຊີໃນການຟ້າມາຕຽນທີ່ຄູ່ກົງໃຫ້ຄອມພິວເຕອົງໂດຍສາມາຄນັກບັງວິຊີແລະຜູ້ສອນບັງວິຊີຮັບອຸນຸງາຕແຫ່ງປະເທດໄທ

